

József élete

Lekció: Róm. 8.28-39

Textus: Gen. 37.2-36

2003. febr. 9.

Gazdagrét

A kétértelmű álom

Egy 17 éves fiatalember odaáll idős édesapja, valamint 10 bátyja elé és nem minden él nélkül beszámol nekik arról, hogy mit álmódott. A testvérek azonnal ráéreznek a mondanivaló lényegére: *"Talán király akarsz lenni fölöttünk? Vagy uralkodni akarsz rajtunk?"* Mindez azonban nem akadályozza meg az ifjút abban, hogy a következő adandó alkalommal egy másik, hasonló tartalmú álmát is nyilvánosságra hozza. Itt már az apja sem állja meg, hogy rosszállóan megszólaljon: *"Micsoda álmot álmódál? Talán bizony járuljunk eléd, anyáddal és testvéreiddel együtt, hogy földre boruljunk előtted?"* Az álmokat előre senki által sem látott események követik - úgy rövid, mint hosszú távon. A testvérek gyilkos indulata, öccsük eladása, apjuk becsapása az egyik oldalon. József felemelkedése, Jákób és családja megmenekülése, az álom - és Isten terve - beteljesedése a másik oldalon. Mi történik itt? Honnan valók ezek az álmok? Hova vezetnek, merre mutatnak?

I. Miből fakadnak József álmai?

József nem véletlenül álmodozik arról, hogy egyszer nagy és hatalmas lesz. Otthona tele van konfliktusokkal, hazugságokkal, fájdalmakkal - generációk óta. Nagyapja, Izsák apja testvérét, Ézsaut szerette jobban, míg nagyanyja apját, Jákóbot. Apjának két felesége volt, Lea és Ráhel; az egyiket gyűlölte, a másikat szerette. A gyűlölttől születtek gyerekei, a szeretettől hosszú ideig nem. Volt két másik anya is a családban; Jákóbnak születtek gyerekei feleségei szolgáitól is. Végül hosszan tartó, már már reménytelen várakozás után Ráhel is teherbe esett, így született meg József. Az asszonyok versengtek férjük szeretetéért és törődéséért, majd később a fiaik is apjukéért...

József még kisgyerek volt, amikor meghalt édesanyja. Micsoda trauma lehetett ez neki, de nemcsak neki, hanem apjának, Jákóbnak is! Meghalt az az asszony, akit igazán szeretett. Meghalt, amikor Józsefnek édestestvére született, a 12 fiú közül a legfiatalabb, Benjámín. (35.16-20)

Jákób szeme fénye József. Akkor született, amikor már letett róla. A szeretett asszonytól, aki már nem él. Neki mindent lehet, tőle semmit sem tart vissza. Az idősödő Jákób benne látja élete legboldogabb perceit, hiszen ő emlékezteti Ráhelre. De benne látja a jövőt is, Isten ígéreteinek a továbbvitelét, amely ígéretek elnyeréséért sok csaláson és konfliktuson ment keresztül. Minden bizonnyal József a család jövője, ő az áldás hordozója. Jákóbnak már-már rajongásig fokozódó szeretét és ragaszkodását jelzi a díszes ruha, amit apja csak neki készíttetett a családban.

József még fiatal, majdnem gyerek. Testvérei az állatokat legeltetik, míg ő otthon van. De amikor találkoznak vele, feltűnő és drága ruhája mindig emlékezteti őket arra, hogy apjuk kit szeret a legjobban a családban. Érzik, hogy ők kevesebbek apjuk szemében - és szívében. És gyűlölik Józsefet. Annyira gyűlölik, hogy nem képesek egy jó szót sem szólni hozzá. Bizonyára éreztetik vele, hogy nem szeretik, hogy semmibe sem veszik, hogy József csak egy haszontalan gyerek, aki sohasem fog erős és férfias bátyjai nyomába lépni. Ezért hát az apja oltalmában élő fiatalnak nem marad más lehetősége, mint hogy rossz híreket hordjon apjának testvéreiről és hogy álmódjon.

Egy rosszul szerető apa, egy elkényeztetett fiú, és 10 keserű és szeretetéhes testvér. És József álmot lát. Álmaiban leborulnak előtte szülei és testvérei. Ő a legnagyobb és a legfontosabb. És ezt nem minden elégtétel nélkül mondja el családjának.

II. Melyek József álmainak következményei?

Az álmok következménye, hogy testvérei még jobban meggyűlölik őt. Szembetűnő, hogy Jákób nem sokat érez abból, ami családjában történik. Ha nem így lenne, nem küldené el Józsefet bátyjai után, hogy megnézzé, rendben van-e minden a testvérek és a nyájak körül. Jákób aggódik a

vagyonáért, külső fenyegetésre gondol, de eszébe sem jut, hogy a baj belülről fog támadni. József tehát elindul Sikembe, majd tovább megy Dotánba, ahol messziről megpillantják őt testvérei. Félreérthetetlenül hangzik: *"Nézzétek, ott jön az álomlátó! Gyertek, öljük meg, dobjuk bele egy kútba, és mondjuk azt, hogy vadállat ette meg. Majd meglátjuk, mi lesz az álmaiból!"* Hogy borulnának le ők ez előtt az elkényeztetett gyerek előtt?! Itt lesz ennek az elviselhetetlen kölyöknek és bolond álmainak a vége - gondolják.

Rúben azonban megpróbálja megmenteni a fiút, és ezzel eléri, hogy nem ölik meg azonnal, hanem bedobják egy kiszáradt kútba. Azonban hiába tervezi, hogy majd kihúzza, lemarad róla, és Józsefet eladják az izmaeli kereskedőknek 20 ezüstért. Rúben megretten, amikor apjára gondol, de nincs mit tenni. Jákóbot becsapják fiai - ahogyan ő is becsapta egykor apját (Gen.27) - és a díszes ruhát összevérezve elküldik neki. Az álom nemcsak erőszakot szült, nemcsak csalást és hazugságot, hanem vigasztalhatatlan gyászt is: *"És megszagatta Jákób a felsőruháját, zsákruhát tekert a derekára, és sokáig gyászolta fiát. Fiai és leányai mind vigasztalni igyekeztek, de nem akart vigasztalódni, hanem ezt mondta: Gyászolva megyek el fiamhoz a halottak hazájába."*

A történetnek itt látszólag vége. Jákób családjában a versengés, az erőszak és a csalás újra megteremte rossz gyümölcsseit. Egy összetört apa, 10 rossz lelkiismerettel bíró fiú, és egy valószínűtlen álmokat látó fiatalember, aki rabszolga lesz egy idegen országban: *"A midjániták pedig eladták Józsefet Egyiptomban Potifárnak, a fáraó főemberének, a testőrök parancsnokának."*

III. Isten is jelen van!

A történetnek azonban csak látszólag van vége. Mert ez a történet Isten családjának a története. Mert ez a család Isten egész világra szóló ígéretének, az Ábrahámnak adott ígéretnek az örököse. Ezért akármi is történik Jákób családjában, Isten tervei nem semmisülhetnek meg, Isten áldásának kiterjedése nem állhat meg. Ha Ábrahámnak, József dédnagyapjának Isten azt ígérte, hogy nagy néppé teszi, hogy utódainak adja Kánaán földjét, és általa megáldja a föld minden népét, akkor ezt meg is fogja tenni. Ezért az, hogy József Egyiptomba kerül rabszolgának, nem valaminek a végét jelenti. Az álom beteljesedésének útján vagyunk...

Mert ez az álom Istentől való álom. Az Úrtól való, mert 20 évvel később József testvérei és apja valóban leborulnak előtte, mint Egyiptom második embere előtt. Istentől való, mert valóban József az, akiben a család, és így Isten választott népe, megmenekül az éhhaláltól. Istentől való, mert József által nemcsak családja tagjai, hanem más népekhez tartozók is áldást nyernek.

A konfliktusokkal teli családban Isten munkája bontakozik ki. A nagyravágyó kamasz álmai az Úrtól való kijelentésnek bizonyulnak. Isten csendes és láthatatlan munkáját semmi sem állíthatja meg. Sem Jákób helytelen kényeztetése, sem József arroganciája, sem a testvérek erőszakos próbálkozása. Az álom Istené, és ezért Isten - függetlenül minden szereplőtől - be fogja azt teljesíteni.

Erre azonban csak 20 év múlva kerülhet sor. A történet ma olvasott részében semmi sem ad garanciát arra, hogy egyszer József valóban uralkodni fog - de bölcsességgel és alázattal. Itt még elképzelhetetlen, hogy majd József és testvérei megbékélnek, amint az is, hogy Jákób újból látja elveszettnek hitt szeretett fiát. Isten munkája nagyon is elrejtett József családjában.

Jelen lehet-e Isten olyan eseményekben, amelyek konfliktusokkal, erőszakkal és csalással terhesek? Hajlamosak vagyunk arra, hogy Isten jelenlétét az egyértelműhöz, a kerek egészhez, az idillihez kössük. Olyan képünk van róla, mint aki úgy és akkor tud csak munkálkodni, amikor azt mi is elképzelhetőnek tartjuk. Ha egy családban rend, szeretet és békeség uralkodik, akkor ott Istennek van lehetősége cselekedni. A mai történet azonban hatalmas erőforrás és vigasztalás lehet mindazoknak, akik életében zűrzavar van, akik generációkon keresztül hordoznak fájdalmakat és sebeket, akiknek családja nem idilli és kerek egész. Ahol gyerekek, nem tudjuk miért, problémákkal születtek; akiket szülei elhagytak; akik családjában válás és újraházasodás teremt konfliktust és versengést; akiket túlszerettek, akiket kevésbé szerettek, akik maguk rosszul szerettek... Az Urat nem ijeszti el mindez a zűrzavar és káosz, Istent nem bénítja meg az emberi

fájdalom és bűn. Ő jelen van az ővéi életében ilyen körülmények között is, és egészen láthatatlanul vezeti a dolgokat saját terve szerint. És megesik, hogy csak egy hajszálon múlik, hogy Isten története nem akad meg, és minden arra mutat, hogy itt a vég. De Józsefet kihúzták a kútból és eladták rabszolgának - és e "hajszál" lett az álom beteljesedésének egyik döntő mozzanata. Sőt, ez a "véletlen" lett annak eszköze, hogy Izrael Egyiptomba került, ott lett nagy néppé, és onnan hívja ki majd Isten, hogy szövetséget kössön a néppel.

Istennek ezt a munkáját azonban sokkal inkább hinni lehet és kell, mint tapasztalni. Mert igaz, hogy *"akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál"* (Róm.8.28), ez azonban nem azt jelenti, hogy mi feltétlen és hamarosan meglátjuk, miként valósul ez meg. Isten más dimenziókban gondolkodik, mint mi. Józsefnek évtizedeket kellett várnia, mire meglátta, hogy Isten terve hogyan fordította jóra azt, ami gonoszságot testvérei elkövettek ellene (50.20). Mi gyakran azonnal akarunk látni és érteni.

Ez a történet azonban nem megláttatni akarja velünk azt, amit Isten munkál a zűrzavarban. Sokkal inkább megerősíteni akar, hogy ne félj, és ne hidd, hogy Isten nincs jelen. Arra hív, hogy bízzál benne, és fogadd el, hogy ő cselekszik. Formál téged, végzi munkáját, hogy megáldjon és rajtad keresztül mások is áldást nyerjenek. Arra hív, hogy keserűség vagy kétségbeesés helyett válaszd a benne való bizalmat. Ahelyett, hogy elfordulnál az Úrtól, ahelyett, hogy arra a következtetésre jutnál, hogy ő elfordult tőled és elhagyott, fogadd el, hogy munkálkodik.

A mai úrvacsorai közösségben így jöjjünk Jézus Krisztushoz! Hozzuk elé zűrzavarunk, vétkeink, kilátástalanságunk vagy tanácstalanságunk, és engedjük, hogy körülvegyen szeretete és kegyelme. Engedjük, hogy levegye rólunk terheinket, hogy megerősítsen Krisztusban adott bocsánata felől, hogy körülvegyen vigasztalással és új reménységet nyisson küzdelmeinkben. **ÁMEN!**